

$$ЛФ = \frac{\Delta Пч}{\Delta По}, \quad (4)$$

де ЛФ - фінансовий левєридж;

$\Delta Пч$ – приріст чистого прибутку; %;

$\Delta По$ - приріст прибутку до оподаткування, %.

Цей показник тісно пов'язаний із поняттям фінансового ризику [5]. Тобто з неможливістю підприємством сплатити відсотки за довгострокові кредити. Зростання рівня фінансового левєриджу характеризує зростання ризикованості діяльності підприємства. Показник фінансового левєриджу сприяє ефективному плануванню оптимального обсягу виробництва, формуванню структури пасивів, дає можливість розраховувати суму вкладень з оцінкою їх ризику. Темп економічного зростання діяльності підприємства повинен забезпечуватися зростанням рівня рентабельності продажу. Отже, економічне зростання будується на використанні підприємством фінансового та операційного левєриджу. Впроваджуючи ефективну цінову, податкову політику, відбувається зростання частки чистого прибутку, яку необхідно направити на розвиток виробництва. Таке прискорення відбувається за рахунок оптимізації співвідношення необоротних і оборотних активів, а також прискорення обороту окремих елементів оборотних активів (насамперед запасів і дебіторської заборгованості). Прискорення оборотності активів знижує відносну потребу в них, сприяє зростанню грошового потоку, а отже, прибутковості підприємства.

Список використаних джерел: 1. Аналіз стійкості економічного зростання підприємства. URL: <https://pravo.studio/knigi-finansoviy-meneditment/analiz-stiykosti-ekonomichnogo-zrostannya-47375.html>. 2. Крамаренко Г. О. Забезпечення стійких темпів економічного розвитку підприємства. URL: <https://westudents.com.ua/glavy/102955-153-zabezpechennya-stykih-tempv-ekonomichnogo-rozvitku-pidpriemstva.html>. 3. Куценко С. Чому банкрутують підприємства в Україні? URL: <https://investgazeta.ua/blogs/chomu-bankrutuyut-pidpriemstva-v-ukrajini>. 4. Оцінка рівня та значення виробничого та фінансового левєриджу. URL: <http://www.ekonomikam.com/ecfins-1459-6.html>. 5. Стратегічний механізм фінансової стабілізації. URL: <https://studfile.net/preview/4481796/page:8>. 6. Шиян Д. В., Строченко Н. І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: Видавництво А.С.К., 2003. 240 с. 7. Щєдрін Ю. В. Типологія економічних криз: підходи, критерії та основні класифікації. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=816>.

УДК 657:65.012

О. В. Коба, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, м. Полтава, Україна

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ СУБ'ЄКТОМ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Ключові слова: виробничі запаси, аналіз, ефективність використання, оборотність, матеріаломісткість.

Забезпеченість підприємства виробничими запасами є важливим фактором ефективного виробництва. Брак або утворення зайвих виробничих запасів є причинами нестабільної і не-ефективної роботи підприємства, призводить до вилучення коштів із господарського обігу, зменшення віддачі капіталу, що використовується, зниження ліквідності, виникнення потреби в залученні позикових коштів, перебоїв у процесі виробництва, не повного використання виробничих потужностей. Це зумовлює необхідність постійного контролю суб'єктом господарювання рівня виробничих запасів, важливою складовою якого є аналіз ефективності використання залишків сировини, матеріалів тощо.

З метою розробки рекомендацій щодо поліпшення результативності застосування у виробництві запасів ПАТ «Полтавський автоагрегатний завод» проведено аналіз ефективності їх використання. На підставі даних фінансової звітності та бухгалтерського обліку ПАТ «Полтавський автоагрегатний завод» за 2015-2017 роки були проаналізовані показники діяльності підприємства для визначення ефективності використання виробничих запасів [1].

Основна інформація про виробничі запаси акумулюється на синтетичному рахунку 20 «Виробничі запаси», до якого відкривається 9 субрахунків відповідно до Плану рахунків [2], далі вся інформація відображається в балансі. Обсяг виробничих запасів на звітну дату ви-

значається безпосередньо за даними бухгалтерського балансу або більш детально – за даними синтетичного й аналітичного обліку.

Проведений аналіз показав, що на підприємстві у 2017 році порівняно з 2016 роком спостерігається такі тенденції зміни складових виробничих запасів:

- «Паливо» – зменшення на 11,00 тис. грн
- «Сировина і матеріали» – збільшення на 486 тис. грн,
- «Запасні частини» – збільшення на 108,00 тис. грн,
- «Інші матеріали» – збільшення на 106,00 тис. грн.

Частка запасів у загальній сумі оборотних активів підприємства також збільшилась, що є позитивним фактом.

Систематичне перетворення запасів у готову продукцію, реалізацію і придбання нових виробничих запасів, необхідних для продовження процесу виробництва, відображає оборотність. Чим швидше обертаються оборотні ресурси, тим менше їх потрібно в запасі для забезпечення того ж самого обсягу випуску.

За період 2015-2017 роки в діяльності ПАТ «Полтавський автоагрегатний завод» показники оборотності виробничих запасів змінювалися таким чином:

- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) протягом 2015-2017 років мав позитивну динаміку (збільшення на 44 772 тис. грн);
- середньорічний обсяг виробничих запасів також поступово збільшувався (наприклад, у 2017 році порівняно 2016 роком цей показник збільшився на 4341,5 тис. грн);
- коефіцієнт обертання у 2016 році порівняно з 2015 роком зменшився на 0,67 обертів, а у 2017 році порівняно з 2016 роком – на 0,03 оберти.
- тривалість обороту виробничих запасів у 2016 році порівняно з 2015 роком збільшилася на 5,53 дня, проте у 2017 році відбулося зниження даного показника на 0,45 днів, що позитивно позначилося на загальній оборотності запасів;
- у 2016 році порівняно з 2015 роком відбулося зниження суми середнього залишку виробничих запасів, що припадає на одну гривню виручки від продажу продукції на 0,26 пунктів, у 2017 році порівняно з 2016 роком ця тенденція тривала, зменшення становило 0,58 пунктів. Це свідчить про підвищення ефективності використання запасів. Основною причиною пожевлення оборотності було те, що середня величина виробничих запасів та чистий дохід від реалізації продукції у 2015-2016 рр. збільшилися.

Аналіз показав, що у 2017 році порівняно з 2016 роком відбулося зниження матеріаловіддачі на 0,07, що негативно позначилось на діяльності підприємства. Матеріаломісткість продукції у 2017 році збільшилася на 0,02, тобто рівень матеріальних витрат на гривню виробленої продукції зріс, продукція стала матеріаломісткою. Зміна матеріаловіддачі свідчить про зниження ефективності використання виробничих запасів. Рентабельність цього виду ресурсів у 2016 році порівняно з 2015 роком збільшилася на 40,9 % внаслідок того, що темпи збільшення прибутку (9,02 %) були нижчими, ніж темпи збільшення середньорічного обсягу виробничих запасів (18,18 %).

Рентабельність виробничих запасів має нестабільний характер, у 2016 році цей показник зростає, на 1 грн виробничих запасів припадало 67,79 к. прибутку від основної діяльності, а у 2017 році спостерігається зменшення показника та за звітний період кожна гривня, вкладена у виробничі запаси, забезпечила одержання 38,00 к. основного прибутку.

Таким чином, аналіз ефективності використання виробничих запасів на ПАТ «Полтавський автоагрегатний завод» за 2015-2017 рр. показав нестійку тенденцію.

Підприємству необхідно терміново вжити заходи, що сприятимуть зростанню рентабельності. Одним із резервів у цьому напрямі є збільшення реалізації продукції, що надасть можливість зростання прибутку і матиме позитивний вплив на рентабельність.

Для вдосконалення ефективності використання виробничих запасів на ПАТ «Полтавський автоагрегатний завод» можна запропонувати наступні заходи:

1. Економічні: обґрунтування норм споживання виробничих запасів, матеріальне стимулювання щодо їх економії.

2. Організаційні: оптимізація використання виробничих запасів та посилення контролю за їхнім станом та структурою.

3. Інноваційні: впровадження ресурсозберігаючих технологій.

Раціональне використання виробничих запасів на підприємстві є найважливішим фактором зниження матеріаломісткості й собівартості виробленої продукції, підвищення прибутковості й рентабельності виробництва. Запропоновані напрями поліпшення використання виробничих запасів на підприємстві ПАТ «Полтавський автоагрегатний завод» сприятимуть створенню резервів для підвищення ефективності використання як виробничих запасів, так і оборотних засобів загалом. Перспективи подальших досліджень полягають у розробці нових методів управління виробничими запасами, які зменшуватимуть вартість їх утримання, та плануванні розробок моделей, що дозволять забезпечити оптимальну наявність виробничих запасів для досягнення максимального зростання ефективності їх використання.

Список використаних джерел: 1. Фінансова звітність ПАТ «Полтавський автоагрегатний завод». URL: <https://smida.gov.ua/db/participant/00232124>. 2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 № 291 (із змінами, внесеними згідно до наказу Міністерства фінансів від 18.06.2015 р. № 573). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99/page>.

УДК 657:640.43

О. Є. Кононова, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та маркетингу

О. Л. Шпатакова, аспірантка кафедри фінансів, обліку та маркетингу

Є. Ю. Головченко, магістр кафедри фінансів, обліку та маркетингу

ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», м. Дніпро, Україна

ПРОЦЕС ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЗБАЛАНСОВАНИХ ПОКАЗНИКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ СИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ Й АУДИТУ

Ключові слова: система збалансованих показників, фінансова звітність, управлінський облік, стратегія, ефективність.

У сучасних умовах інтеграції вітчизняної економіки на європейські стандарти організації управлінського процесу виникає необхідність застосування нових підходів до управління бізнесом, які дозволяють комплексно й більш всебічно оцінити діяльність підприємства та керувати ним. Система збалансованих показників (The Balanced Scorecard, BSC) являє собою один із найновіших підходів управлінського обліку. У багатьох розвинених країнах він отримав широкий розвиток як у теорії, так і на практиці як найбільш ефективний метод управління сучасним бізнесом.

Відповідно до положень праць сучасних учених Р. Каплана і Д. Нортон, можна виділити таке визначення BSC: «Система збалансованих показників є інструментом, що дозволяє повномасштабно пов'язати стратегію підприємства з оперативним бізнесом; крім того, дана система дає можливість приймати більш об'єктивні рішення в області розподілу ресурсів».

Система збалансованих показників не заперечує використання традиційних фінансових показників. Однак вони відображають інформацію тільки про минулі події. Ця інформація цілком влаштовувала підприємства індустріальної ери розвитку, в якій інвестиції в довгострокові можливості та взаємозв'язки зі споживачами не були критичними факторами для успіху. Фінансові показники є недостатніми для оцінки діяльності підприємства в період інформаційної ери, коли компанії повинні збільшувати свою майбутню вартість через споживачів, постачальників, своїх працівників, нові технології та інновації. Система збалансованих показників охоплює найважливіші аспекти діяльності підприємства: споживчий аспект; аспект, що характеризує внутрішні бізнес-процеси; фінансовий аспект та аспект, що характеризує навчання і перспективи зростання співробітників [1].

Згідно з визначенням, що міститься у словнику офіційних термінів Привілейованого Інституту Бухгалтерів з Управлінського обліку в США (The Chartered Institute of Management Accountants): «Система збалансованих показників – це підхід, необхідний для забезпечення менеджменту компанії інформацією, що допомагає у формулюванні стратегічної політики та